

Козацький навчально – виховний комплекс
«загальноосвітня школа I –III ступенів –
дошкільний навчальний заклад»
Бочечківської сільської ради

Урок біології у 8 класі «Харчові розлади та їх запобігання»

Підготувала
вчитель біології
та географії
Челишева М. М.

2019-2020 н.р.

Тема уроку. Харчові розлади та їх запобігання.

Мета уроку: сформувати знання в учнів про види харчових розладів, їх причини та наслідки; сприяти усвідомленню важливості знань про будову та функції травної системи; розвивати пізнавальні, творчі здібності, інформаційну культуру, оволодіння навичками пошуку і аналізу інформації, комунікативні компетенції; виховувати соціально активну особистість з розумінням значення життя та здоров'я як найвищої цінності людини.

Обладнання й матеріали: мультимедійне обладнання, слайди презентації, гаджети, підручник,

Основні поняття і терміни: хвороби органів травлення

Тип уроку: урок формування нових знань.

Очікувані результати. Учень називає хвороби та причини травної системи; пояснює негативний вплив алкоголю та тютюнокуріння на органи травлення; застосовує знання для профілактики захворювань органів травлення та харчових отруєнь; висловлює судження щодо значення знань про будову та функції травної системи для збереження здоров'я.

Хід уроку

I. Організаційний етап.

Привітання. Фіксація відсутніх. Використання анімаційних елементів для психологічного налаштування учнів.

- Доброго дня! – Сідайте , будь-ласка.

Психологічне налаштування» (слайд 1)

Давньокитайська мудрість говорить «Вважай нещасливим той день і ту мить, коли ти не засвоїш нічого нового»

- Діти, я бажаю, щоб щасливим був кожен ваш день, і сьогоднішній урок теж не став винятком.

Вправа-очікування «Пісочний годинник»

Наш урок триватиме 45 хв, і слідкувати за часом ми будемо за допомогою пісочного годинника. У кожного з вас є «піщинки» на яких ви повинні написати свої очікування від уроку і прикріпити їх у верхню частину годинника. Я очікую, що...(діти...)

- А я очікую, що ви правильно будете виконувати всі завдання, точно висловлювати свої думки, злагоджено працювати і при цьому мати гарний настрій (приклеюю на годинник свою піщинку.)

II. Актуалізація опорних знань учнів

Перш ніж ми перейдемо до вивчення нової теми, давайте пригадаємо попередні знання, що допоможуть нам у вивченні нового матеріалу.

1) Встанови правильну послідовність органів травної системи.

10) пряма кишка, 2) сліпа кишка з апендиксом, 3) стравохід, 4) рот, 5) глотка, 6) шлунок, 7) дванадцятипала кишка, 8) тонка кишка, 9) товста кишка.

2) «Вибірковий загадковий диктант»

Необхідно вибрати правильні твердження, які стосуються особливостей будови та функції травної системи людини. Якщо правильно виконаєте завдання, то визначите назву організму, який безпосередньо пов'язаний з темою сьогоднішнього уроку. (Діти картками показують. *Правильна відповідь-синій, неправильна - червоним*).

1. Г - Підшлункова залоза — це найбільша залоза в організмі людини
2. А + За відсутності вітамінів в організмі виникають захворювання — авітамінози
3. С+ Шлунок – це орган, який має дно, тіло та воротареву частину
4. К + Харчуватися краще чотири рази на день
5. Л - Початковий відділ тонкого кишечнику — клубова кишка
6. А + У шлунку діє фермент пепсин
7. Р+ За рахунок пульпи зуб живиться і росте
8. Т - У дорослої людини 25 зубів
9. И + Між стравоходом і шлунком є клапан- сфінктер
10. Д + Апендикс — це червоподібний відросток сліпої кишки
11. П - Язик виконує функцію пережовування їжі
12. А + Зуби поділяють на молочні та постійні

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--

3) Бесіда.

- Як здійснюється регуляція травлення? (*нервово та гуморально*)
- Чому навіть при вигляді їжі або сприйнятті запаху в людини виділяється слина? (*безумовний рефлекс*)
- Хто і яким чином дослідив рефлекторне виділення травних рідин?
(*І.П. Павлов, використовуючи метод фістул, удаваного годування на собаках*)

II. Мотивація навчально –пізнавальної діяльності учнів.

- Як ви думаєте, про що ми будемо сьогодні говорити? Яка тема нашого уроку?

Прошу вас уважно прочитати епіграф уроку і пояснити, як його пов'язаний з темою нашого уроку. (Версії учнів).

Обговорення цитати

Здоров'я більше залежить від наших звичок та харчування, ніж від лікарського мистецтва (Вільям Шекспір) (Відповіді учнів)

Слово вчителя

Стан усіх систем нашого організму залежить від їжі, яку ми вживаємо. Адже їжа - це *будівельний матеріал* для росту і регенерації тканин, *енергія* для життєзабезпечення і *гормональний фон*, від якого залежить психіка і розвиток людини.

Уявіть тільки, що 95% *серотоніну* (це гормон щастя) локалізується в кишечнику. Якщо цієї речовини достатньо в нашому організмі, то людина перебуває в гарному настрої і в будь-якій ситуації вміє керувати своїми емоціями. А ось його недолік в першу чергу відбивається на настрої, а в другу негативно позначається на роботі ендокринної та серцево-судинної систем. І, звичайно, не в останню чергу від дефіциту серотоніну страждає сама травна система — це і порушення моторики кишечника, і хронічні виразки, гастрити. Як бачимо, захворювань травної системи є багато. Для того, щоб прожити довге життя в повному здоров'ї, потрібно знати все про гігієну травлення, харчові отруєння та інші захворювання.

Оголошення теми уроку. Запис теми на дошці «Харчові розлади та їх запобігання».

Отже, ознайомимося із очікуваними результатами. (учні зачитують вголос завдання уроку).

Сьогодні на уроці ми:

- *ознайомимося* із хворобами шлунково-кишкового тракту,
- *з'ясуємо* причини виникнення захворювань травної системи,

- *дізнаємося* про негативний вплив на травлення алкогольних напоїв та тютюнокуріння,
- *розглянемо* заходи профілактики захворювань органів травлення та харчових отруєнь;
- *зрозуміємо* яке значення знань про будову та функції травної системи для збереження здоров'я.
- Як ви вважаєте, чи актуальною є тема нашого уроку?
- Чи зможете ви використовувати у житті інформацію яку отримаєте сьогодні?
- Дякую за ваші відповіді.

IУ Повідомлення нового матеріалу.

1. Хвороби кишково-шлункового тракту.

Слово вчителя

Хвороби органів травлення - це порушення нормальної життєдіяльності організму людини через виникнення відхилень у будові та функціях органів травної системи.

Захворювання шлунково-кишкового тракту за поширеністю посідають друге місце після серцево-судинних хвороб. Травна система страждає від багатьох факторів. *(Визначаємо з учнями негативні фактори впливу на органи травлення: недотримання режиму харчування, переїдання; зловживання їжею, багатою на хімічні домішки та транс-жири; недотримання гігієнічних вимог зберігання та вживання їжі; вживання алкоголю та тютюнокуріння).*

Перегляд відеосюжету.

Отже, хвороби органів травлення різноманітні, виникають внаслідок неправильного способу життя людини.

До хвороб шлунково-кишкового тракту належать харчові отруєння небактеріальної природи: отруєння харчовими продуктами, грибами, ягодами; бактеріальної природи: сальмонельоз, ботулізм; інфекційні захворювання: дизентерія, хвороба Боткіна, холера; глистяні: аскаридоз тощо. Цим

захворюванням можна запобігти, дотримуючись профілактичних заходів, насамперед правил особистої гігієни. (учитель на дошці вивішує схему «Харчові розлади» , діти записують у зошиті).

Як бачимо, захворювань травної системи є багато. Для того щоб прожити довге життя в повному здоров'ї, потрібно знати все про гігієну травлення, харчові отруєння та інші захворювання.

2. Негативний вплив на травлення алкогольних напоїв та тютюнокуріння (випереджальне завдання, виступ учнів)

(Демонстрація відеофрагментів, колективне обговорення)

Притча

Одного разу до купців, які продавали тютюн і занадто розхвалювали свій товар, підійшов мудрець. Він сказав: «Крім усіх тих «чудових» якостей, які ви розхвалюєте, у тютюну є ще три: до хати курця не зайде злодій, його не вкусить собака, і він ніколи не постаріє».

Купці із задоволенням вислухали старого, але попросили пояснити ці якості. І мудрець пояснив.

Проблемне запитання

- Що, на вашу думку, мав на увазі мудрець?
(Злодій не прийде до курця, бо той багато грошей віддасть за тютюн і стане бідним, а в бідного нічого красти. Крім того, через куріння він буде весь час кашляти, а злодій не зайде в дім до людини, яка не спить. Через кілька років куріння людина заслабне, в неї почнуть боліти ноги і вона ходитиме з палицею. А який собака вкусить людину, у якої в руці палиця? І, нарешті, курець ніколи не постаріє, бо помре молодим...)

3. Робота в групах над заповненням таблиці з використанням матеріалу підручника, гаджетів.

За допомогою підручника та інших джерел інформації заповніть таблицю

Група хвороб	Назва хвороб	Причина	Симптоми	Заходи профілактики
Хвороби				

порожнини рота				

V. Узагальнення і систематизація знань учнів.

Робота в малих групах. **Дидактична гра «Медичний консилиум»**

Завдання: за ситуативною карткою встановити діагноз хворому. Відповідь аргументувати. Запропонувати профілактичні дії щодо запобігання даного захворювання.

Ситуація 1. Швидка допомога була викликана хворому додому. Хворий скаржився на біль під грудьми у череві, нудотою, блюванням, проносом; головний біль, підвищення температури, озноб. Спостерігалися явища збудження серцево-судинної та нервової систем.

З'ясувалося, що хворий тільки-но повернувся з «тихого полювання» і ласував власноруч приготованою юшкою з опеньками. Чи могли гриби стати причиною хвороби? Як що так, то якої? /харчове отруєння/.

Ситуація 2. До лікарні потрапила родина з гострим отруєнням. У всіх спостерігалось важке дихання, задуха, спазм дихальних шляхів. Люди скаржилися на погіршення зору та сухість у горлі. Зіниці у людей були розширені, спостерігалися явища пригнічення серцево-судинної та нервової систем. З'ясувалося, що в їжу вони вживали м'ясні консерви домашнього приготування. Чи могли консерви стати причиною хвороби? Якщо так, то якої? /ботулізм/

Ситуація 3. До лікарні привезли дворічну дитину. У розмові з мамою було з'ясовано, що у малюка часті рідкі випорожнення з домішками слизу і крові, біль у животі, підвищена температура, озноб. Під час бактеріального лабораторного дослідження у випорожненнях був виявлений одноклітинний організм без ядра. Яке захворювання діагностували лікарі? /дизентерія/

Ситуація 4. До хірургічного відділення швидка привезла хворого із скаргами на гострий біль праворуч знизу живота, підвищення температури тіла до 38⁰, ознобом, нудотою та блюванням. Яке захворювання діагностували лікарі? /гострий апендицит/

Ситуація 5. Хворий юнак звернувся до лікаря зі скаргою на біль в ділянці живота, розлад травлення, знижений апетит, постійну нудоту, іноді блювання, неспокійний сон. Дослідження фекалій результатів не дало. Було встановлено, що хлопець любить купатись у ставку біля будинку його бабусі. Яка причина таких проявів хвороби? /Аскаридоз/

Ситуація 6. Хворі звернулися до лікаря зі скаргами на слабкість, нудоту, здуття живота, напіврідке випорожнення кілька разів на добу. Було з'ясовано, що нещодавно вони готували шашлик зі свинини і з задоволенням ласували ще не просмаженими шматочками м'яса. При лабораторному дослідженні були виявлені черви завдовжки до 2 м. Чи було не просмажене м'ясо причиною хвороби? Якщо так, то якої. /Свинячий цип'як/

2) Інтерактивна гра «Магічний квадрат»

Подивіться на цей магічний квадрат, пропускаючи постійно однакову кількість літер і рухаючись за годинниковою стрілкою, ви прочитаєте вислів – вимогу правила особистої гігієни: основне правило профілактики шлунково-кишкових хвороб.

Е	К	М	Д	И
Ю				И
У				Ї
Р				П
Е	Р	Е	Ж	Й

3) Вправа «Реставрація»

Профілактика захворювання органів травлення

Сформулюємо правила профілактики захворювання органів травлення.

1. Перед їжею завжди потрібно мити руки з милом.
2. Їсти чисто вимиті овочі та фрукти; закривати їжу від пилу і комах.
3. Не пити сирі води, м'ясо й рибу добре проварити і прожарити.
4. Не вживати грибів, які вам добре не відомі.

5. Не вживати алкоголю, нікотину та наркотиків.
6. Виробити режим харчування, дотримуватися поміркованості в їжі, ретельно пережовувати.
7. Дотримуватися роздільного харчування.

VI. Підведення підсумку уроку.

Рефлексія у формі відкритого мікрофону такою фразою «я тепер знаю, що...»

Оцінювання учнів.

- *Подивіться на пісочний годинник, час спливає. Вам необхідно перемістити свої піщинки у нижню частину годинника та дати відповіді на питання:*
- *Чи справдилися ваші очікування від уроку? Що сподобалося найбільше, яке практичне значення для вас мають отримані знання?*

VII. Визначення домашнього завдання.

Опрацювати § 10.

Підготуватися до контрольної роботи з теми «Харчування і травлення».

* Виготовити буклет щодо профілактики харчових отруєнь.

